

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בגשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת נצבים ולך

בס"ד, עש"ק פרשת נצו"י
כ"ד אלול תשע"א – שנה ב' גליון פ"ט

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
5:59	7:10	7:51	6:14	7:31	6:34
7:12	7:48				
6:35	7:32	8:04			

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וְשַׁבְתָּ עַד הוֹי"ה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם וּבְנִיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ. וְשָׁב הוֹי"ה אֱלֹהֶיךָ וּגְו' (ל ב-ג).

הראשון, ולכן בתשרי שנברא העולם, חזר הדבר לקדמותו עיי"ש. וא"כ ראש השנה שהוא גם עכשיו ראשית הבריאה של השנה החדשה, ובפרט שנחשב כמו קודם חטא אדה"ר, וא"כ הוא ראשית ושורש המחשבה שאין מגיע לשם שום פגם וחטא, ולכן נקבע בדוקא ליום זה לתשובה, כי היום הזה שהוא ראשית ושורש המחשבה מסוגל לעשות תשובה בשלימות הגמור, כמו שביאר מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע.

ואז יהיה 'אתם נצבים היום' שהוא יומא דראש השנה כמבואר בזה"ק (ח"ב לכו:), 'כלכם' בני' מ"ה אדנ"י היינו שיהיה היחוד קודשא ב"ה ושכינתיה בשלימות בכל קומתם. וגם כשכולם יעשו תשובה בשלימות, אז יהיו 'כלכם' כולם שווה בלי שום חילוק מדריגות בין 'ראשיכם' וכו' לבין 'חוטב עציך', כי כולם יהיו שווה בקומה אחד שלימה 'לפני הוי"ה אלהיכם' ביומא דראש השנה.

הקב"ה יעזור שנוכה לעשות תשובה בשלימות, וכתובה וחתומה טובה לכל אחד ואחד, וישועת הפרט והכלל בביאת גואל צדק בב"א.

(רעוא דרעוין תש"ע לפ"ק)

מכל מקום הרי זה היה מחמת רוח שטות שנכנס בו כמו שביארנו, אבל מחשבתו האמיתי לא נפגם, וא"כ יש לו עוד ג"כ תקנה בעושה תשובה בכוונה ומחשבה.

ולפי זה יש לומר 'ושבת עד הוי"ה אלהיך' היינו שצריך האדם לשוב רק 'עד הוי"ה אלהיך' בחינת י"ה שהוא בחינת מחשבה, כי לשם אינו מגיע פגם מהתחנתים, רק צריך לשוב על דיבור ומעשה בחינת ו"ה.

ולזה אמרה תורה, מאיזה כוח יוכל האדם לעשות תשובה בשלימות, עיי' 'ושב הוי"ה אלהיך' בכוח המחשבה שאינו נפגמת מעוונות שעובר, ועיי"ז יוכל האדם לעשות תשובה על דיבור ומעשה שלו כנ"ל.

ולפי זה יובן ג"כ מה שאיתא במסכת ראש השנה (פ"א מ"ב) בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, וכן איתא בתוספתא (ר"ה ב) הכל נדונים בראש השנה. והנה כבר עמדו הראשונים (עיי' בר"ן שם) במעם הדבר מדוע דוקא יום א' בתשרי נקבע כיום הדין.

אבל לפי כל זה יש ליתן מעם למה נקבע יום הדין ותשובה בא' תשרי ראש השנה, משום שראש וראשית הבריאה הוא בחינת מחשבה, ובפרט לפי מה שמבואר ממרן האריז"ל (פרי עץ חיים שער ראש השנה פ"א) שכל הדברים חוזרים בכל השנה למציאות

הנראה לומר, דהנה ידוע (זוה"ק ח"ג פג. שער הגלגלים הקדמה טו) שצריכים לקיים את כל התרי"ג מצוות במחשבה דיבור ומעשה, שכל השלשה דברים האלו הם חלקי המצוות.

אבל ח"ו בהיפוך כשחוטא, אז נחשב לעבירה רק מה שפגם בדיבור ומעשה, אבל על מחשבת עבירה לא נחשב לו לעבירה, כי אין עבירה פוגם במחשבה, כמו שאומרים חז"ל (קידושין לט:): מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. ומעם הדבר הוא משום דאמרו חז"ל (סוטה ג.) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. היינו שאע"פ שהאדם חוטא וחושב מחשבה רעה לעבור ח"ו על מצות השם, מכל מקום אינו חושב במחשבתו האמיתי, שהוא השכל והדעת הישר שנתן הקב"ה להאדם, רק חושבו ברוח שטות שנכנס בו.

והנה זה מבואר ממרן אלהי הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת כי תשא בממ"ח אות טו), דכשארם חוטא בשוגג בלא דעת, אז יש לו תקנה כשעושה תשובה בכוונה, שנותן בו דעת להעלותו. כי עיי' שלא פגם במחשבתו לכן יש לו הכוח לתקן בתשובתו במחשבה, וא"כ יש לומר שגם אם האדם עבר ח"ו במזיד על אחת ממצוות הוי"ה,

הננו להודיע לקהל הקודש מתפללי ולומדי בית מדרשינו זמני הסליחות

סליחות מוצ"ש בשעה 12:30 ~ סליחות עד ר"ה בשעה 7:30 ~ סליחות ערב ר"ה בשעה 6:00 ~ סליחות עשי"ת בשעה 7:15

הגבאים

עשרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

מצות שם"ה מצות תשובה נרמז באות ת' של 'ובתך' (שמות כ.י. שהכת"ר מצות הם נגד כת"ר אותיות של עשרת הדברות).

לקשר עצמו עם האותיות, ולהעלותן במחשבה עד מחשבה עליונה, ואז מעלה על ידי תשובה את בחינות אות תי"ו [בסוד שובה ת'] שנתלבש במקום כיעור, בחיות של עבירה, ועל ידי תשובה מעלה, עד שמהפך אל חיות אלהות, לתורה ולמצוה, יראה אהבה, כי מעלה אהבות ויראות הגרועים אל הקדושה.

וזה שרמזו מרן [הבעש"ט הקדוש] במשל, המבואר במצוה שילוח ממאים (בספרו 'אוצר החיים' מצוה שם"ג), כשנכנסו לפני ולפנים, או רואה שלא היה כלל חומות ומסכים, אלא הכל גנות ופרדסים. כי כשנפול לאהבה רעה, הוא באה לפתוח לו שיבוא לאהבת השם, ואם היה הרשע כשכלו בו עור בו באהבה עזה לעבירה, היה מהפך זה על ידי יראה תתאה, שמצמצם עצמו עליו להפכו לאהבה עליונה, ובניקל לו להשגה גדולה ברגע אחד, להשגות רוח הקדוש, על ידי התדבקות עצמו אל שורש אהבה והתענוג.

וכשעושה תשובה, עיקר להעלות אות תי"ו שפגם בה אל שורשה, כמאמר הנביא 'וא"ת אשיב אל לבי' (איכה ג. כא), שיוכין על ידי תשובתו, להעלות ולהכיר מדריגה התחתונה שבמלכות שהוא אות תי"ו, עם זי"ן מדריגות שלה, אל אות אל"ף פלא עליון. כידוע מדברי מרן אלקי [הבעש"ט הקדוש] עיין תולדות (פ' אחרי וקדח) שמעתי ממורי, כי תיקן בעלי תשובה, עיקר על ידי גדולי הדור, להעלותו ולקשרו בשורשו.

ועיין תולדות בשלח, שמעתי ממורי, כי יש בחינות הנקרא 'דרך' [מספר] שם ס"ג קס"א, אשר משם ניווין אפילו הרשעים, כי עד שם אינו מגיע פגם וחטא בני אדם, ועל זה נאמר 'אם תרשע מזה תפעל לו' (עפ"י הפסוק באיוב לה. ו), ולכך תשובה מהני, וברגע שעולה על לבו לעשות תשובה, עולה עד שם, כי שם לא הגיע פגם החטא, אם חטא בונות לא מתעורר שם רק בחינות אהבה, רק למטה עשה רשימות רעות על ידי חטאו, כי הגשים האהבה בדבר מאוס ומלוכלך, וכשעושה תשובה עושה רשימות טובות, וניתקן הכל, כי העלה המדריגות עד הבינה [בחינת שמות ס"ג קס"א], ושם על ידי חטאו עשה רושם של אהבה טובה, ולכן (וימא פו:) ודונות נעשין זכיות ממש. ובוה תבין מצוה זאת, עם רמזותה באות ת', תי"ו תחיה (שבת נה.).

(אוצר החיים' מרבינו יצחק אייזיק מקאמראנא)

בכונן ה'קדושה תורה וה'הקדושה יתחזר יחי', וא"ו תשוב לגבי היא אחרונה, מעשה.

וכי מקמה מינין אית תשובה, אית דאיהו ד'שע' גמור, ומתקרט ומנהג עליוהו, ולבתר פן לא עבד לא טב ו'לא ביש, ל'לא ו'דאי ו'מחול ליה קודשא בריה ד'הוא, א'כל לא ד'יזכה לתשובה עלאה. אבל אית בר נש ל'בתר ד'ייתוב מתקאי, א'זיל ב'דרה מצוה, ומתעסק בכל כחו ב'חילו ו'רחימו ד'קודשא בריה ד'הוא. ד'א ז'כי לתשובה תתאה הא תתאה, ו'אית בר נש ל'בתר ד'מתקרט מחובי, ו'יעביד תשובה, מתעסק באורייתא ב'חילו ו'רחימו ד'קודשא בריה ד'הוא, ו'לא על מנת לקבל פ'רס, ד'א ז'כי לאות וא"ו, ו'איהו פן ו'ה, ו'על ש'מיה אתקרי ב'יה, ו'דא ג'רים ד'תשוב ו'א"ו לגבי היא.

ידוע (מאר עינים פ' בראשית ופנחס) מדברי מרן אלקי הבעש"ט נבג"מ על פסוק 'משגיח מן החלונות' (שה"ש ב ט) שהבורא ב"ה מצמצם יראתו, מלכות שמים, על האדם שהולך לעבור עבירה בסתר, שכל שעה נדמה לו ומתיירא שלא יראנו אדם, ומדמה בדעתו ומתיירא כאלו אחד רואהו, ועל ידי זה נופלת עליו היראה כאלו אחד רואהו, מפני שכל הקדושה מסתלקין בעת החטא.

אבל מלכות שמים שהוא בגלות, בהכרח מתלבשת בכל הבחינות, כמעט 'חטא' שיש בו אלף, שא'לופו של עולם מתלבש שם, דאם יסלק חיותו, יהיה כלא היה, ובוה קורין אותו המלאכים מלך עלוב (פרקי היכולות פ"ח אות ד. ובתומר דבורה פ"א). והאדם העובר עבירה, אינו יודע שהיראה עליונה מצמצמת עצמה, וניפרדת מדודה, כדי שישבו ויפרשו מעבירה, מחמת גודל רחמנות על האדם מצמצם עצמו כביכול לשפלות כוה.

ושמעתי ממורי [הבעש"ט הקדוש] (תולדות י"ו יציא, ובסוף ספרו) כי אל"ף, הוא סוד א'לופו של עולם ממיר וגניז בגויה, ואות ב"ה הוא שני אלפין, עד אות תי"ו ארבע מאות אלפין, ושורש אותיות התורה שקרוב יותר אל חיות אלהות הוא אות אל"ף, ואחר כך יורד והולך, ומתלבש זה בוה, ונתרחק מן החיות, עד אות תי"ו שהוא מלכות שבמלכות, שמתלבש תוך מחשבות רעות וזרות.

וכאשר יתן לבו על גלות השכינה, שיהיה ניצוץ השכינה מתלבש תוך כיעור ודבר מאוס כוה, יתחרר חרדה גדולה, ואז 'יתפרדו כל פעלי או'ן (תהלים צב.י), ונתברר ניצוץ הקדוש, ונתחבר למעלה אל החיות, והוא גאולה מהשכינה, תשוב ה"א,

מצות עשה על החוטא שישבו ויתורה חטאיו בעת שנתנחם ומתחרט עליהם, שנאמר 'איש או אשה כי יעשו מכל חמאת האדם. והתודו את חמאתם אשר עשו' (במדבר ה.ו):

מדיני המצוה התשובה הוא עיבות החטא, ויתחרט ויתמרמר על עונותיו (רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ב), והחרטה והמרירות בכביה (שם ה"ד) יהיה כל כך, עד שיעיד עליו ויצר בראשית שלא יעשה עוד עבירה זאת (שם ה"ב).

ואח"כ יתורה עליו (שם), וסדר הודו, רבוננו של עולם, רבון כל העולמים, חמאתי לך, והרע בעיניך עשיתי, וברעה רעה הייתי עומד, וברוך רחוקה הייתי מהלך, והריני שב ומתחרט מהם, והלואי שלא עשיתי, ומה שעשיתי לא אעשה עוד לעולם, אנא אדני חמאתי עויתי פשעתי מלפניך, יהי רצון אדני אלהי ואלהי אבותי, שתכפר לי על כל פשעי, ותמחול לי על כל עונותי, ותסלח לי על כל חמאותי, שחמאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך, מיום שנברא אדם הראשון עד היום הזה, בכל הגלגולים שהייתי, בין שחמאתי באסורי תורה, ובין שחמאתי בדברי סופרים ותקנותיהן וסינייהם ומנהגותיהם, כי אתה הוא הרוצה בתשובת רשעים, סולח ומחול.

והתשובה, ויום הכיפורים, מכפרין על כל עבירות, אפילו רשע גמור כל ימיו, ועשה תשובה, אין מזכירין לו רשעו (שם פ"א ה"ג), וגם מיתה מכפרת (שם ה"ד), ובלבד בתשובה שלימה:

משרשי המצוה מבואר היטב בכל ספרי יראים, ובוזרה, ובכתבי מרן האר"י, ואעתיק הצורך לענינינו, (זוה"ק ח"ג קכב.) כל מאן ד'תור ב'תיזבתא, כ'אלו ת'ור אות ה"א לאות וא"ו, ו'אשתלים ביה יהויה. ו'דא איהו תשובה, תשוב היא לאות וא"ו. ד'אות ה"א ו'דאי איהו ו'דוי ד'קריים. ד'הא מה ד'פגים ל'עילא, אתקין ליה, ו'במאי בתשובה.

ותשובה ד'א אתקריאת חיים, ו'איהו ה'כל ד'נפק ו'עאל כ'פומא ד'בר נש, על כל מוצא פי יהוה יתיה ה'אדם (דברים ח. ג). ו'היא על ר'שייה ד'בר נש. ו'כד האי ש'ריא על י'שראל, ל'ית ל'זן לא י'גינה ו'לא ש'עבוד ממלכות. יו"ד ד'אה, על ר'שייה ד'בר נש, ומנהג י'עול ד'חילו ל'לפא ד'בר נש, ל'מדתל מקודשא ב'ריה ד'הוא. ה"א א'הבה על ר'שייה ד'בר נש, ומניה עאל ר'חימו ד'קודשא ב'ריה ד'הוא. וא"ו איהו על ר'שייה ד'בר נש, ומניה י'עול על פומא ד'בר נש מלולין ל'אלפא באורייתא. ו'בהאי ד'יהא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

חיוב הנחת תפילין ר"ת. סימן לד' (וג')

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חיוב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזה"ת בכל גליון ענין אחד מדבריו.

ענף אחד בכללי תורה שבע"פ (המשך)

כהלכה היו עושין, דהיינו שהיו מודים ב"ה שב"ש אין בהם ממזרות ועושין כהלכה ונשאו נשים זה מזה ועשו טהרות זה על זה, 'וחד אמר אלו כהלכתן ואלו כהלכתן', שכל אחד נהג כהלכתו ולא נשאו נשים של ב"ש הפסולות לדעתן וכן לא עשו טהרות זה על זה, ועל זה פריך הגמרא 'ממזרות בנתיים ואת אמרת הכין', פירוש לסברתך שכל אחד החזיק בהלכה שלו ואנן תנן האמת והשלום אהבו שנשאו נשים זה מזה ועשו טהרות זה על זה וכיון דאמרת אלו כהלכתן ואלו כהלכתן ממזרת בנתיים, דבשלמא למאן דאמר אלו ואלו כהלכה היו עושין ושניהם מודים שכל אחד עושה כהלכה אין כאן ממזרות כלל אבל לדידך ממזרות יש כאן, ומשני 'המקום משמר ולא אירע מעשה מעולם', זהו פירוש הברור בירושלמי מתוק וערב לחיך.

וכיון דאיפסק הלכה ששני בתי דינים כל אחד עושה כהוראתו מן התורה, בודאי שאין כאן ממזרות, וכל פילפול של הבבלי 'דמודעי להו' הולך על סברת מ"ד דאמר 'אלו כהלכתן ואלו כהלכתן', וכבר נדחה דברים אלו במאי דפסקינן ששני בתי דינים מוריין ועושין כמעשיהם הלכה למעשה מן התורה, דר' יוחנן סובר עשו ועשו כשמואל, דרב סבר דלא עשו סבר שכל אחד החזיק כסברתו, ור' יוחנן ושמואל דסברי שכל אחד מודה שחבירו יפה הורה ואין כאן ממזרות סברי דעשו ועשו בית שמאי, ודוק היטב ודי בזה:

וכיון שכן מכל שכן בתפילין שכל אחד מודה שבית דין השני מניחים תפילין כשירים, ושניהם שם תפילין כשרים עליהם:

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

סאה, אלא מקוה שלם היה בצדה, ומי השוקת מתערבים בו דרך נקב כשפופרת], ושלחו בית שמאי ופחתוה, שבית שמאי אומרים, עד שיפחת רבה [אפילו יש בנקב כשפופרת הנאד, לעולם תורת כלי עליה עד שתשבר רובה].

ובירושלמי (יבמות פ"א ה"ו) מוכח כדברינו, 'אמר רבי אלעזר אעפ"י שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות הבת מודין היו שאין הולד ממזר, שאין ממזר אלא מאשה שהיא אסורה עליו איסור ערוה וחייבין עליה כרת', והפירוש אמיתי שכאן אין ערוה ואין כרת שכל אחד מודה שחבירו יפה עשה, לא נמנעו ב"ה מלישא נשים מב"ש, 'ממזרות בנתיים ואת אמרת הכין, רבי הילא בשם ר' יוחנן אלו ואלו כהלכה הן עושין', כמו שפרשתי, שכל אחד מודה לחבירו שהוראה שלו אמת וכהלכה, אם כן אין כאן ממזרות, ומקשה 'אם כהלכה הם עושין' וכל אחד מודה שחבירו עשה כדת וכהלכה 'בדא תנינן (מקואות פ"ד מ"ה)*' שלחו ב"ש ופחתוה שב"ש אומרים עד שיפחות רובה, פירוש דקשה להו אם אלו ואלו מודים שכל אחד עושה כדת וכהלכה, והעושים על פיהם כדת וכהלכה, למה שלחו ליפחות את השוקת הרי ב"ש מודים שכל העושים עפ"י הוראת ב"ה יפה עושים, והם בעצמם לא יטבלו בשוקת, אבל למה להם למנוע להמון ישראל מלעשות כהוראת ב"ה שהוא כדת וכהלכה, ומתריץ 'אמר רבי יוסי בר אבין עד שלא בא מעשה אצל ב"ה היו ב"ש נוגעין בה, משבא מעשה אצל ב"ה לא היו ב"ש נוגעין בה', דהיינו עד שלא הורו ב"ה הלכה למעשה היו ב"ש נוגעין לבטל מי שינהוג כדברי ב"ה, אבל משהורו ב"ה הלכה למעשה לא היו נוגעין בה עוד, ומעשה דשוקת עדיין ב"ה לא הורו הלכה למעשה אלא שהמון ישראל עשו מדעת עצמן ולכך נגעו בה, 'אמר ר' אבא מרי יאות מה תנינן טמאו טהרות למפרע לא מכאן ולהבא', פירוש, אחר שפסקו ב"ה הלכה למעשה לא טמאו עוד, ר' יוסי בר אבין אמר רב ושמואל חד אמר אלו ואלו

א. וז"ל המשנה ורע"ב שם: אמר רבי יהודה בן בתירא, מעשה בשקת יהוא שהיתה בירושלים, והיתה נקבה כשפופרת הנוד, והיו כל הטהרות שבירושלים נעשות על גבה, [שמתבילים בתוכה ועושים טהרות, ולא היה בשוקת ארבעים

עטרת תפארת

עבודות וסיפורים מרבותינו זי"ע

בכל יום סעודה עם המקורבים שלו, ואז לא דיבר אפילו עם אנשי ביתו מאומה עד יום י"ג מדות אחר התפלה, ואז ציוה לעשות סעודה.

ובתוך הסעודה אמר, כעת אספר לכם מה שאירע לי. שתהילה לאל, שמיד בסליחות יום ראשון, אני כבר מובטח על כל השנה, וכל שאר התפילות אח"כ הוא עבור העולם, והנה השנה תיכף כשעמדתי לומר סליחות לא נתקבלה תפילתי, ושאלו אותי: אתה מליץ עבור העולם, אפילו אלו שבמקומות הרחוקים, כמובן בטענה שהמה כולם כתינות שנושבו בין הנכרים, ובסמריא יש איש צדיק אמת, ואתה אומר שיכולים להתפלל בדביקות בלא אבנים ולבנים, עד שהיום תהלה לאל קבלו תפילתי לרצון.

כתבי שם

אחר המוציא, היה מנהגו משנה לשנה, לומר מי המה המליצי יושר של זו השנה, וכמוהו הרבה ענינים, שאין דרכי להעלות אותם על הכתב, מטעם הכמוס אצלי.

והנה כל בני ביתו שליט"א, וגם כל החסידים, היו מצפים על זו השעה, לשמוע מפיו הקדוש גדולות ונפלאות, כמו בכל שנה ושנה, ואז לא דיבר כלל וכלל בכל השלחן, ונתמחו כל בני ביתו שליט"א, וגם כל המסתופפים אצלו שלא לחנם נתהווה חדשות כזאת, וגם ביום מחר התפלל כל היום עד ערבית ליל ב'. ובהשלחן של ליל ב', ג"כ לא דיבר מאומה, אפילו דיבור אחד. ובמוצאי יו"ט לא דיבר שום דיבור עם כל החסידים, וכשבאו לקבל ברכת הפרידה, אמר רק 'חותם חיים' ולא יותר. וכן היה בכל עשרת ימי תשובה, שהיה דרכו בקודש לאכול

פעם אחת, בערב שבת קודש סליחות, ישב רבינו רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע בסעודת שחרית, ובאו איזה עגלות חסידים מאונגריין, ושאל אותם רבינו מה נשמע. והשיבו לו, שאתמול עברו דרך עיר סמריא, והוצרכו לעמוד שם איזה שעות, עד שיתנו מספוא לחסוים. ושם דר הרה"צ רבי אייזיק זללה"ה, והיה עובר השם גדול, כי היה מתפלל בביתו ב"נ ביחידות, אולם עבודתו היתה עד להפליא, כי היה לפניו אבנים או לבנים, ובהם היה מכה את ראשו בשעת התפילה. ואמרו שרצו לראות את תפלתו, וסיפרו לו מה שראו. ואמר להם רבינו, וכי אין יכולין להתפלל בדביקות בלא לבנים ואבנים.

והנה, בימי הסליחות הרגישו בני ביתו שיש השתנות אצלו, ולא ידעו מה, גם לא הורשו את עצמם לשאלו מה זאת. והנה בליל א' דראש השנה

הרה"ק רבי יחיאל מיכל בן רבי יצחק זצ"ל המגיד מזלאטשוב כ"ה אלול תקמ"ו

בית אבי

נולד לאביו הרה"ק רבי יצחק מדוהוביטש זצ"ל, בן של הרה"ק רבי יוסף ספראוויזליווער זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה מסאורי זצ"ל שנהרג עקדה"ש, מגזע הרה"ק רבי יצחק חיות אב"ד פראג זצ"ל בעל היאפי רבב"י, ולאמו הרבנית פייגא ע"ה מגזע המקובל הרה"ק רבי מאיר פאפירש זצ"ל. אביו הקדוש היה מגדולי תלמידי רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, ורבינו הבעש"ט אמר עליו: שהוא בן יחיד בעולם הזה לשכינה הקדושה, כפי שכתב רבינו הגאון הקדוש שר בית הווהר רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל הידמשק אליעזר בספרו הקדוש 'זקן ביתו' על מסכת אבות (פ"א מ"א אופן ט') וז"ל: שמעתי בשם הריב"ש טוב וזה"ש שאמר: אם יהיה עשרה פרסאות סמוך לעיר דראהביטש אזי מחוייב אני לנסוע לשם, כי שם דר רבינו יצחק בן רבי יוסף וזה"ה, ואם לא אסע תשאל אותי השכינה הקדושה, בן יחיד יש לי בעולם הזה, ואתה קרוב אצלו לערך עשרה פרסאות ולא באת אצלו לקבל אפי שכיתנא, עכ"ל. בבית קדוש וטורא כזה ירדה נשמת רבי יחיאל מיכל האיר לעולם.

עיקר תורתו ולימודו יקב ציליו של אביו הקדוש, וכפי שהעיד שבעת לימודו עם אביו הקדוש היו אותיות של אש פורחות מפיו, זאת העיד אחר שפעם אחת נתהווה פירוד בינו לבין אביו, והלך לו ללמוד בישיבה הגדולה בעיר בראד, ובעת ההיא כיהן שם ראש הישיבה הגאון האדיר רבי יצחק המבורגער זצ"ל, אשר שש ושמן יחד עם בני הישיבה בבוא רבי יחיאל מיכל החריף ללמוד בישיבה, אך כעבור שלושה ימים עזב את הישיבה ונתפייס עם אביו ולמדו יחד כמקודם, בני הישיבה תמהו בדבר וחיכו לו מתחת לבית אביו לדעת על מה עזב את ספסלי בית מדרשם, כשיצא החוצה, שאלוהו: הלא מקודם כשלא ידעת את חריפותו של ראש הישיבה תינה שלא באת, ועכשיו שהיית עמו שלושה ימים וראית שחריפותו עלה על חריפות אביו, על מה בחרת לחזור ללמוד עם אביו. השיב להם: מעדי לא למדתי עם שום אדם חוץ עם אביו, מן התחלת לימוד האותיות הקדושות ועד מה שאני יודע עד עתה, ובכל עת שלמדתי עמו ראיתי איך שאותיות של אש פורחות מפיו שבעת הלימוד, וסבור הייתי שכן הוא בכל רב ומלמד, ועכשיו שעבר שלושה ימים ביושבי לפני ראש הישיבה וראיתי שאין הדבר כן חזרתי ונתפייסתי עם אביו.

בית חמיו

בהגיעו לפירוקו השיאו אביו לאישה עם הרבנית בתו של רבי משה בעל פונדק מהכפר הסמוך שדה לבן, בהגיע זמן החתונה לא היה לרבי משה המחוחן דמי הנדן שהתחייב ליתן לחתן, על כן משכן את מכותו יצור היישיש וכלי הפונדק שלו להיות לו הכסף הדרוש לסלק דהן לחתן המיועד. זמן מועט אחר החתונה ראה רבי יחיאל מיכל שווגתו הרבנית בוכה, לשאלתו השיבה שהיות וכלי פונדק של אביה מושכנת ואין בידו להשיב הכסף וחושש הוא שמא ימכרו את כלי וישאר בלי פרנסה, מיד מחל לו רבי יחיאל מיכל על הנדן, וכך ישב לו רבי יחיאל מיכל בעירום ובחוסר כול. אחר נישואיו רצה רבי יחיאל מיכל להתבודד בחדר מיוחד לו לבדו ואפילו זוגתו הרבנית לא יהיה עמו ורק פתח צר וקטן יהיה שם, ומשם זוגתו הרבנית תכניס אוכל בשבילו, חותנו ששמע זאת ולא הוטב בעיניו, נסע אל מחותנו רבי יצחק להודיע לו הדבר, כשיספר זאת למחותו אמר לו: ידעתי שבני יעשה כן אבל לא עלה בדעתי שיעשה זאת מיד אחר נישואיו, כמוכן שחותנו הסיים אחר ששמע בדברים אלה, ואלף ימים ישב רבי יחיאל מיכל כך בהתבודדות לבדו מבלי לראות שום נפש אדם, לאחר אלף ימים יצא מהחדר וזך ומזוכך.

אור שבעת הימים

בשבתו בבית חמיו בעיר שדה לבן נקלע לתתם הרה"ק רבי זאב וואלף קיעצס זצ"ל מבני היכלא קדישא של רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א, רבי וואלף שראה עבודת הקודש של האברך רבי יחיאל מיכל דיבר אל ליבו שיבוא עמו אל בית רבו, ויעלו מדרגות מעלה מעלה אל סולם העולה בית קל, בלאט ובחשאי בידעו שחותנו הוא מתנגד ברח מביתו ונתלווה אל רבי וואלף, כשיצא מן העיר שמע בת קול מכתת עליו: אהבת צדק

מבאר רבותינו

כי פתאום בעת סעודה שלישית נסתלק בעת הלכו אנה ואנה בדביקות נפלא בחדר שלו, ואמר בהאי רצון אסתלק משה (זוהר ח"ב פא:), כי לערך שני שנים קודם פטירתו, היו צריכין לשמור אותו שלא ייצא נשמתו מרוב דביקות בורא, כי היה דרכו לילך אנה ואנה, עד שפניו היו בעורות כמראה הלפידים, ופעם אחת אמר הגאון הקדוש מוהר"ר יוסף מזמיגראד תלמידו, אל אחיו הצדיק מורי וחמי מוהר"ר אברהם מרדכי, ראה אחי, היאך עקביים של רבינו הקדוש עומדין בגן עדן העליון, והיה צריך שמירה יתירה, והיה דרכו לאכול סעודה שלישית בחדרו המיוחד עם איזה מבניו, ואח"כ היה הולך לבית מדרשו לומר תורה ושירות, עד שגמר הסעודה שם, ובעת הזאת לא היה שום אדם שם, והיה רץ בחדרו אנה ואנה, ואמר בהאי רצון אסתלק משה, עד שראה בתו הצדיקת, ורצה ואמרה לאחיה הצדיק רבי יצחק ז"ל, ורץ לחדרו ותפסו לבבל אותו ולהורידו, ונפל על שכמו ואמר שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, ויצאה נשמתו הקדוש.

(נתיב מצותיך' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א נתיב אמונה שביל השלשי אות כ"ה)

וכן התנהג רבינו הקדוש מוהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב, שהיו מלבושיו מלבושי מלכות, והכנת סעודתו בכל יום כסעודת המלך, ולא נהנה אלא ראות עיניו, ואמר עליו רבינו הקדוש מוהר"ר אלימלך: כשהוא לובש המלבוש לתפילה, ומחבר הקרסים של לבושו, ממשך שפע למעלה לשמונים אלף כחות מלאכים והוא חיותם, והיה צריך שמירה בכל עת, שלא יצא נפשו מגודל אור הדביקות, ופעם אחד שאל אותו פרומעיר נער, מה הוא מתנהג כל כך בהרחבה, והשיב לו בפשטות, שצריך להרחיב דעתו לעבודת השם יתברך.

(הקדמת רבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א לספרו 'נתיב מצותיך')

ואמר הקדוש הרב מוהר"ר מיכל מזלאטשוב לתלמידיו, הראיתם את זה לא יזכה לעולם להורות כהלכה, אלא להפוך דברי אלוקים חיים, ויאמר על אסור מותר ועל מותר אסור, על שלומד תורה כדוא משפה ולחוץ, וכך הוה. וכשבא אצלו הגאון בעל פרי מגדים כיבד אותו ביותר, ואמר לו שהכריזו ברקיע שיזכה לקבוע הלכה כמותו, על שלומד תורה בטהרה לשם אל עולם.

(הקדמת רבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א לספרו 'מעשה אורג' על המשניות)

ונוסח ומצפים לישועה לא מצאתי לא בסידורי ספרדים ולא בסידורי אשכנזים, ובודאי אסור להוסיף אות אחת בקביעות בתוך התפילה, ואם היה נמצא בנוסח ספרדי אין למחות כי גם ספרדיים עדה קדושה מקובלין כל דבריהם איש מפי איש, אבל לבדות נוסח חדש כאב לב הוא, והקדוש מוהר"מ מגיד מזלאטשוב תלמיד מרן הריב"ש" הקפיד על נוסח זה שלא לאמרו ומיחה ביד האומרינו אותו, וכך ראו ונכון.

(ז"ר זה"ב לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א סימן קיח סק"ז)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה (שמות י"א ב). שמעתי בשם הקדוש מוהר"ר מיכל מגיד שאמר שהציווי היה שישאלו זה מזה, ובזה היה התעוררות, ויתן ה' את חן העם ששואלין זה מזה, בעיני מצרים והם השאילו להם כליהם.

(היכל הברכה' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א שמות דף נב:)

כמו שאמר הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב למורי דודי רבינו צבי בחזיון לילה, גם אנחנו בגן עדן כשאנו עולין בכל עליה אנחנו אל ארץ חדשה.

(היכל הברכה' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א דברים דף רה:)

ותשנא רשע על כן משחך אלקים, והיה לו לסימן שעושה הוא צעד הנכון בחייו. רבינו הבעש"ט שראה ברוח קדשו שנוסע הוא לפניו, אמר לאשתו הרבנית: שהנה בנו של הרב מדרוהביטש מגיע לכאן, התנכרי אליו ואל תתני לו לאכול עד שישירת לך בשירות כל שהוא תמורת מאכלו. כשהגיע לבית הבעש"ט ובאותה עת עסקה הרבנית בניקיון הבית, ביקש רבי יחיאל מיכל שתיתן לו מה לאכול להשיב את נפשו מטורח הדרך, נופה בו הרבנית ואמר לו: הן אתה רואה שעוסקת אני עכשיו בניקיון הבית ואתה רוצה שאתן לך עכשיו לאכול, מיד תפס רבי יחיאל מיכל את המטאטא לעזור לה בניקיון הבית והתחיל לטאטא הבית, נזף בו הרבנית בשנית ואמר לו: חשבתי כי לכל הפחות למלאכה זו תצלח ורואה אני שגם לזה אינך בקי שב אל השולחן ותאכל, כשהשיב נפשו הלך לקבל פני אפי שכיתנא וציפה לקבלת פנים חמה, כששאל לו הבעש"ט לשמו ולשלומו, אמר לו: הן אני הבן של הרב מדרוהביטש, נזף בו הבעש"ט ואמר לו: ומה בכך שאתה הבן של הרב מדרוהביטש, מאוכזב מכל הנ"ל עזב את בית הבעש"ט ויצא מן העיר בכדי לחזור לביתו, רבי וואלף שהביאו דלק אחריו, וביקש ממנו שינסה עוד פעם לחזור לבית הבעש"ט, הפעם נסע כבר בלב נשבר לא כבתחילה שנסע בעז, רבינו הבעש"ט אמר לרבנית: שהנה בנו של הדרוהביטש מגיע לכאן ותראה לכבדו ולהכין לו מאכל ומשקה כראוי, כשהגיע לבית הבעש"ט נסע לקבל פניו, ואמר לו: כששומעים בת קול על כן משחך אלוקים, אין צריך להתפעל כל הרבנות יכול להסתיים בקהילה קטנה כולאטשוב עם משכורת של שמונה זהובים לשבוע, מאותו היום נתדבק רבי יחיאל מיכל ברבו הבעש"ט ונשא שם על שבת קודש, רבינו הבעש"ט כיבדו מאוד, ונעשה רבי יחיאל מיכל חד מן חבריא קדישא דהין.

מגיד דבריו ליעקב

רבי יחיאל מיכל למנהג למגיד מישירים בעיר זלאטשוב שבבאליציע, ומשם נתקבל גם למגיד בעיר קאלק, ובסוף ימיו היה בעיר יאמפאלא שבוהלין, והיה מגיד מישירים ודורש לבות בני ישראל לחזור לצור מחצבתם אביהם שבשמים.

אחר הסתלקות מרן אור שבעת הימים הבעש"ט נהרו הרבה תלמידיו אל רבי יחיאל מיכל שהיה גם ממעתיקי השמועה בדור הראשון, בין אלו שנהרו אליו היה רבינו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א, חותנו של רבינו הגאון הקדוש איש האלוקים קודש הקדשים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל היחיל הברכה, שנסע אליו יחד עם אחיו הגדול ומאמנו הרה"ק רבי יוסף מזמיגראד זצ"ל. וכה סיפר ממה שראה אצל רבי יחיאל מיכל דרכו בלימוד הווהר הקדוש אחר חצות לילה, כאשר מקודם בדק עם כולם ישינים, ופעם אחת לא היה יכול להירדם, ושמע איך רבי יחיאל מיכל אומר לעצמו,

מיכל מהיכן בא לך ללמוד זוהר ובכה ולמד, שוב פסק ואמר אם באמת היית יודע שאינך רואי ללמוד זוהר היה גם טוב ושוב בכה והמשיך ללמוד, וסיים רבינו הקדוש מפניטשוב שמאו לא היה יכול לישון בשעה שרבו למד הווהר הקדוש.

תלמידו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א העביר הרבה סיפורי קודש והדרכות ישרות אמרות טהורות לחתנו הקדוש רבינו היחיל הברכה' מקאמרנא זיע"א, המנהג בבית רבותינו לספור ספירת העומר בליל שני של פסח אחר מעריב יסודותו מבית זלאטשוב, וכן המנהג לומר ברוך ה' לעולם בערבית אפילו במוצאי שבת קודש, ועוד רבות כהנה וככה.

הסתלקותו

בשנותיו האחרונים גברה עליו דביקותו ובפרט לעת רעוא דרעוין, ושמידה יתירה שמרו עליו לבל יסתלק מהעולם מרוב דביקות, ובשבת פרשת ניצבים כ"ה אלול בעת רעוא דרעוין בעת שלא היה אחד עמו מרוב דביקותו הלך אנה ואנה וצעק: בהאי רצון אסתלק משה, ועלתה נשמתו הטהורה השמימה ונטמן בעיר יאמפאלא.

השאיר אחריו: חמשה בניו הקדושים, בנו רבי יוסף מיאפמלא, רבי יצחק מראזווייל, רבי בנימין זאב מזאבריו, רבי משה מזוועהיל, רבי מרדכי מקרעמניץ, וחתנו המגיד רבי זוד מסטעפין זכרונם לברכה.